

TURTZIOZKO UDAL FUNTSAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA U48087
Titulua	Turtziozko Udal Artxiboa.
Data(k)	1529 – 1960
Deskribapen maila	Funtsa
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> – Metro linealak: 35,02 m/l – Kaxak: 250 – Liburu solteak: 88 – Karpetak: 1 – Paper-sortak: 2 – Espediente-kopurua: 7749 Papera.

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Turtziozko Udala
Instituzio historia	<p>Turtzioz Bizkaiko Enkarterri eskualdean dago eta Balmasedako barruti judizialekoa da.</p> <p>1800ean sartu zen Bizkaiko Jaurerrira. 1799ko abuztuaren 13an, Merinaldeen Batzarrak erabaki zuen Enkarterriak Jaurerrian erabat sartzea, eta batasun horren baldintzak onartuta zeuden. Hala ere, herri bakoitzak negoziatu behar zuen hori gauzatzeko modua. Haranak batzorde bat izendatu zuen, gaia ondo ezagutzen zuena. Auzotarrek 1800eko urtarrilaren 1ean onartu zuten batzorde horren kudeaketa, eta Jaurerriari ofizialki eskatu zitzaion haiekin hitz egingo zuen batzordea izenda zezala. Azkenik, Gernikako Batzar Nagusiak, 1800eko uztailaren 14an, behin betiko onartu zuen batzarrean sartzea.</p>

Instituzio historia	<p>Enkarterriko lurralde aberatsenetako bat da historiaurreko aztarnategietan: lau trikuharri, cromlench bat, bi menhir, zazpi tumulu eta hainbat kobazulotako aztarnategiak. Aurkitutako materialen artean, hauek nabarmentzen dira: giza hondakinak, silex-zatiak, zulodun adar-tontor bat eta aizkora leundu bat. Turtziozko haraneko gizon-aztarnarik zaharrenak Logalan, Cocabrea eta inguruko haitzuloetan aurkitu dira.</p> <p>Cueto auzoan dokumentatuta dago X-XI. mendeetan talde bat finkatu izana. Lehen kokalekuak ez ziren ibarraren hondoa gertatu, ezta mendian ere, erdialdean baizik. XIII. mendea aldera, Cuetotik Romañara jaitsi zen, eta XIV. mendean, erdigunea Eliza auzora eraman zuten.</p> <p>Behe Erdi Aroan Bizkaiko lurralde osoan izandako bando-kideen borrokak jasan behar izan zituen, Lur Lauan eta hiribilduetan bezala, baita mendeetan zehar lurraldeak izan zituen gatazka armatuak ere, XIX. mendeko gerra karlistak eta XX. mendeko Gerra Zibila bereziki.</p> <p>Bere ekonomia landatarra izan da, nekazaritzakoa, abeltzaintzakoa eta basokoa. Burdinolak eta errotak zituen, eta XX. mendearen hasieran hainbat meatze izan zituen ustiatzen.</p>
Artxibo historia	<p>Turtziozko udalerriko dokumentazioa udal artxiboan gorde da 1992an Bizkaiko Foru Artxibo Historikora eraman arte. Lekualdaketak 1940 baino lehenagoko dokumentazio historikoa ekarri zuen funtsean. 2000. urtean, beste hitzarmen bat sinatu zuten Udalak eta Foru Aldundiak, 1941 eta 1960 bitartean sortutako dokumentazioa gordailutzeko. Gainerako agiriak udal artxiboan daude.</p> <p>Bizkaiko Foru Aldundiko Ondare Historikoaren Zerbitzuak dokumentazioa lekualdatu aurretik egindako txostenaren arabera, tamaina handiko artxiboa da, Aro Modernoaz geroztik serie oso batzuk dituen.</p>

Artxibo historia	<p>Artxiboa udaletxeko bi aretotan zegoen. Akta-liburuak eta liburu historikoak udal-idazkaritzan bertan gordetzen ziren. Gainerako dokumentazioa, historikoa barne, ganbaran zegoen, egoera txarrean, besteak beste material piroteknikoa ere gordetzen baitzen.</p> <p>Dokumentazioa paper-sorta zaharretan, kutxatan eta solte zegoen.</p> <p>Dirudienez, artxiboa lehen antolatu zen, XX. mendeko berrogeita hamarreko hamarkadan, ziurrenik. Dokumentazioa paper-sortetan kronologikoki multzokatzean eta zenbakia jartzean datza antolaketa. Gerora sortutako dokumentazioak ez zuen ordenarik. Ez zen aurkitu deskribapen-tresnarik.</p> <p>BFAHn gordailatutako dokumentuen artean, 1657an Turtziozko artxiboan zeuden dokumentuen inbentario-liburu bat, 1873 baino lehenagoko liburu eta dokumentuen inbentario bat eta 1873 eta 1945 bitartean sortutako dokumentuen zerrenda bat daude.</p>
Sarrera modua	<p>BFAHn gordailatutako dokumentazioa 1992ko azaroaren 20an sartu da, Bizkaiko Foru Aldundiak eta Turtziozko Udalak urte horretako abenduaren 10ean sinatuko zuten lankidetzeta-hitzarmena betez.</p> <p>Bi alderdiek beste hitzarmen bat sinatu zuten 2000ko ekainaren 9an, gordailatutako dokumentazioa 1960. urtea baino lehen sortutakora zabaltzeko. Lekualdatze berria urte horretako uztailaren 18an izan zen.</p>

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Turtziozko elizateak eta Udalak 1529 eta 1960 artean sortutako dokumentazio historikoa.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Beste hitzarmen bat sinatuz gero, sarrera berriak egon daitezke.

Erakundea	<p>Dokumentazioa Udal Artxibozainen Lantaldearen sailkapen-koadroaren bidez antolatu da, serie batzuekin handituta.</p> <p>Koadroa BFAHn dauden udalerrri guztietarako erabiltzen da, eta, beraz, baliteke udalerrri horretan sortutako dokumentazioaren artean serie batzuk ez islatzea.</p> <p>Gobernuaren, Idazkaritzaren eta Udal Administrazioaren eta Ogasunaren jarduerak hartzen ditu, honela:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gobernua: 1252 dokumentu 1529 eta 1967 artekoak. – Idazkaritza: 394 dokumentu 1801 eta 1960 artekoak. – Ogasuna: 1454 dokumentu 1553 eta 1960 artekoak.
-----------	--

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreproduktzio baldintzak	Erreproduktzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	<p>Dokumentazio guztia katalogatuta dago, eta Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak erabiltzen dituen deskribapen-tresnen bidez eskura daitezke:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Sailkapen-koadroa. b. ARWE datu-basea, artxiboari buruzko katalogazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika, toponimia eta gaikako indize ditu. c. ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin.

Lotutako dokumentazio arloa

Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua	Dokumentazio guztia originala da.
---	-----------------------------------

Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa gordetzen duen dokumentazioaren zati bat digitalizatzen eta Interneten erabiltzaileen eskura jartzen ari da. Sarbidea ARITen datu-basea ren bidez ere egiten da. Akta-liburuak, 1830 baino lehenagoko dokumentazioa, 1900 baino lehenagoko dokumentazioa (planoak barne), eta 1910 baino lehenagoko biztanleen erroldak digitalizatu dira.
Lotutako deskribapen unitatea	Turtziozko udalarekin lotutako dokumentu-iturriak daude BFAH osatzen duten ataletan, batez ere atal administratibo eta judizialetan. Udalak 1987tik gaur arte sortutako dokumentazioa udaletxeko bigarren solairuan dago. 100 dokumentazio-kutxa ditu, 6 metro linealekoak. Ez du inolako antolakuntzarik, eta idazkaria da arduraduna. Harekin harremanetan jartzeko modua dago 94 680 90 40 telefonoan eta helbide elektronikohonetan: idazkaritza.turtzioz@bizkaia.org .
Argitalpenei buruzko oharra	Alvárez González, Sofía (1998). Turtziozko harana: Azterketa historiko-artistikoak. Bizkaiko herrien monografiak. Bizkaiko Foru Aldundia. Bilbo.

Oharren arloa

Oharrak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoko Udal Atalak artxibo historikoaren funtzioa betetzen du funtsak gordailutu dituzten udalerrientzat.
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4 SL enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko udal-atalerako egindako deskribapena, bertako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Agirien Deskribapenerako Nazioarteko Arau Orokorra). Deskribapen Agirien Batzordeak hartutakoa Agirien Nazioarteko Kontseiluan, Stockholmen (Suedia), 1999ko irailaren 19-22an. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	2020/01/20